

Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centro ir Valstybinių ligonių kasų prie Sveikatos apsaugos ministerijos bendradarbiavimas

Jau keletą metų Valstybinės ligonių kasos prie SAM (toliau – VLK) Klinikinio kodavimo skyrius kartu su Sveikatos priežiūros ir farmacijos specialistų kompetencijų centru (toliau – Kompetencijų centras) organizuoja mokymus asmens sveikatos priežiūros įstaigų, teikiančių stacionarines paslaugas, specialistams aktualiais klinikinio kodavimo klausimais. Kasmet įvyksta 6–10 mokymų.

Mokymuose VLK patalpose dalyvauja apie 100 žmonių: gydytojai, slaugytojai, sveikatos statistikai, visuomenės sveikatos specialistai ir kt. Mokymai vyksta ir nuotoliniu būdu, pasitelkiant šiuolaikines informacines perdavimo priemones. Mokymuose nuotoliniu būdu dalyvauja apie 60 asmens sveikatos priežiūros įstaigų darbuotojų. Ypač šia galimybe aktyviai naudojasi klausytojai iš tolimesnių Lietuvos vietovių – Klaipėdos, Visagino, Šiaulių, Kelmės ir kt.

Vilmos Uždavinienės, VLK Kainų ir klasifikacijų departamento Klinikinio kodavimo skyriaus vedėjos, nuomone, minėtų mokymų žinios reikalingos ligoninių specialistams, siekiantiems užtikrinti kokybišką ir tikslų statistinių duomenų apie pacientams suteiktas paslaugas pateikimą, tikslų gydymo atvejų klasifikavimą, ir tai yra privaloma pagal tarptautines klasifikacijas ir standartus. Tokie mokymai naudingi ir vidaus audito bei kontrolės specialistams, kurie tikrina pateikiamų duomenų kokybę. Kodavimo duomenys naudojami statistikai, ligoninių veiklos analizei ir vertinimui, jie reikalingi renigiant ataskaitas pacientams apie jiems suteiktas paslaugas ir jų kainas.

2017 metų lapkričio 16 dieną įvyko seminaras „Dienos chirurgijos paslaugų klinikinis kodavimas. Cukrinio diabeto klinikinio kodavimo aktualijos“.

Kompetencijų centro ir VLK informacija

GEROJI PRAKTIKA

Naujovė – paliatyvioji pagalba Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centre

Elvyra Laučiuvienė

Druskininkai nuo seno garsėja kaip sveikatos miestas. Tačiau kad ir koks skaidrus, tyras pušynų gaivinamas oras, kad ir kokius gyvybės, sveikatos pažadus dalija mineralinių vandenių šaltiniai, čionykščiai žmonės, kaip ir kitur, – serga, kenčia, išeina...

Kaip palengvinti negalių, nevilties išvarginto žmogaus kančias, numaldyti jo artimųjų nerimą, sutrikimą, kai vien žinojimo, kad už lango ošia pušys, o po kojomis čiurlena sveikatos šaltinių srovės, nepakanka? Kai reikia konkrečios ir labai mobilizuotos pagalbos. Žmogaus pagalbos. Žmogaus protu sukurtos įrangos, medikamentų, gydymo bei priežiūros sistemų, profesionalių rankų ir širdies pagalbos.

Druskininkuose Slaugos skyrius pradėjo darbą 1997 m. Per dvidešimt metų buvo du kartus renovuotas ir štai 2014-aisiais duris atvėrė atsinaujinęs Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centro Medicininės slaugos ir palaikomojo gydymo skyrius, kuriame patvirtinta ir paliatyvioji slauga. Šiuo metu Skyriuje yra 36 slaugos ir palaikomojo gydymo, dvi paliatyvosios slaugos vietos bei viena komercinė. Druskininkiečiai modernizuotą, ergonomiškai suplanuotą, aprūpintą naujausia medicinine bei slaugos įranga ir priemonėmis pastatą vadina tiesiog *Slauga*.

Apie *Slaugą* daug buvau girdėjusi. Labai prieštarų atsiliepimų. Taigi su dvejopais jausmais – noru pamatyti savo

akimis ir pasidžiaugti, jog einu į šiuos namus tik kaip žurnaliste, – lydima Druskininkų pirminės sveikatos priežiūros centro vyriausiosios slaugos administratorės Ramos Tamulevičienės, atvykau į mūsų *Slaugą*.

Jaukūs namai arti gamtos

Pirmiausia pastebėjau vieną pokytį po paskutinio mano apsilankymo (kai lankiau čia gulinti savo kaimynę), – prie paradinių durų nebeprisitiko čionykštė senbuvė, *Slaugos* gyventojų prižiūrima kalytė Nikė. Perbėgo nejaukus šiurpuliukas, todėl išdrįsau paklausti, kur ji. Palengvėjo, kai sužinojau, jog vienas pacientas taip susidraugavo su gyvūnu per buvimo ligoninėje laiką, kad grįždamas namo pasiėmė ją su savimi. Besišnekučiuojant su ponija Rama apie tai, kaip šaunu, kad čia gyventojai turi galimybę neatitrukti nuo gamtos, pomėgių (už poros žingsnių – patogiais takeliais išraižytas pušynėlis ar erdvios pastogės negalintiems savo kojolėm nueiti iki jo, laisvalaikio ir susibūrimų kambariai kiekviename aukšte su televizoriais, spauda), sutinkame *Slaugos* vedėją gydytoją Vidą Kašėtienę. Energinga moteris tęsia ekskursiją po jaukų, švara (bet ne sanitarinėmis priemonėmis) alsuojantį pastatą, kurį taip ir norisi pavadinti namais. Užsukus į palatas vedėja į visus kreipiasi vardais, ją taip pat visi atpažįsta. Keliais žodžiais

persimeta su kiekvienu apie savijautą, nuotaiką, kokią nors asmeninę smulkmeną. Taip subliuško pirmasis mano girdėtas mitas, kad jau mūsų *Slaugos* vedėja – kieta kaip uola.

Slauga – atokvėpio stotelė

Gydytoja Vida rodo ir pasakoja apie *Slaugoje* įrengtas naujoves, kaip ir dėl kokių priežasčių suplanuotos bei išdėstytos pagalbinės patalpos (skalbinių šachtos, liftas, vaistų sandėlis, procedūrų ir kineziterapijos kabinetai, maisto pristatymo bei pateikimo patalpos ir t. t.). Šmėkšteli mintis, jog ši moteris gal ne tik mediciną, bet dar ir architektūrą studijavo... O ji toliau nardo pro įvairaus pločio duris, kol pro vienas jų (įstiklintas) parodo: „Štai čia mūsų paliatyvosios slaugos palata.“ Vedėjos veidu perbėga švelnumo ir atjautos šešėlis. Vėliau, jau ponios Vidos kabinete, ji ištaria žodžius, nuo kurių pasidaro ir lengva, ir sunku vienukart: „Žinote, labai skaudu, kad daug kas *Slaugą* įsivaizduoja kaip paskutinę žmogaus gyvenimo stotelę. Bet iš tiesų, – toli gražu, – kiek esame patyrę nuostabių istorijų, kai *Slaugoje* žmonės sustiprėja, pasitaiso, išsina laimingi ir gyvena dar ilgai ilgai. Būtent tai yra mūsų siekiamybė. Per laiką, kai žmogus gyvena pas mus, pailsi ir jo artimieji, jiems suteikiamos konsultacijos, kaip prižiūrėti ligonį namuose, kur kreiptis pagalbos iš tikrus krizei ir pan.“ Su sunkiu gumulu gerklugaly išsprūsta klausimas apie pacientų mirtingumą. „Žinoma, kad mes netenkame ligonių. Bet nenorėčiau šių atvejų suvesti vien į statistiką. Reikia žiūrėti kompleksiskai: kokios būklės ligonis pas mus pateko, kokia priežiūra jam buvo teikiama iki tol. Čia nenoriu kaltinti nei artimųjų, nei gydančių gydytojų (o kartais ir paties paciento užsispyrimo), tiesiog faktas yra tas, kad kartais jau iš pradžių situacija yra beviltiška. Ir vis tiek... mes bandome, darome ką galim, nes juk stebuklų būna“, – nusišypso gydytoja. Bekalbant apie tai, kokios pagalbos ir priežiūros *Slaugoje* gali tikėtis ligoniai, į pokalbį įsitraukia skyriaus slaugos administratorė Zita Viščinienė: „Pas mus dirba 8 slaugytojos: dienomis būna po dvi slaugytojas ir slaugytojo padėjėjas, naktimis paprastai budi trys darbuotojai. Dar skyriuje yra po pusę socialinio darbuotojo ir kineziterapeuto-masažuotojo etato, maisto išdavėja ir šeiminkė, atsakinga už ūkio reikalus. Taigi, galite įsivaizduoti, jog krūviai labai dideli. Juk mūsų pacientai – vieni labiausiai pažeidžiamų tiek sveikatos, tiek emocinės būklės prasme. Mūsų slaugytojos turi ne tik stebėti ligonių būklę, atlikti reikiamas procedūras, prižiūrėti paskirtų vaistų suvartojimą ir kt., bet ir būti psichologiniu ramsčiu tiek ligoniams, tiek jų artimiesiems.“ Administratori pritaria ponija Vida: „Pasitaiko, kad su giminaičiais tenka daugiau dirbti nei su pačiais ligoniais. Ir tikriausiai, kaip ir kitur, galime išskirti dvi klientų kategorijas: vieni nuoširdžiai dėkingi už pagalbą, o kiti – viskuo nepatenkinti, jiems visko negana. Čia noriu priminti, kas apskritai yra *Slaugos* ir palaikomojo gydymo skyrius, ir kokios jo funkcijos.“

Svarbu atsiguulti, ir viskas bus padaryta?..

Gydytoja apgailestauja, kad dar daug kas klaidingai supranta (arba yra neteisingai informuoti), ko gali tikėtis *Slaugoje*: „Žmonėms atrodo, kad jeigu kažkas kažko nepagydyt, neatliko reikiamų tyrimų, nesurinko reikiamų duomenų nedarbingumo lygiui ar slaugos poreikiui nustatyti, tai pakanka pasiligojusį artimąjį paguldėti į *Slaugą*, o čia jau viską sutvar-

ky. Deja, turiu nuvilti. Medicininės slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje asmenys gauna slaugos paslaugas, o gydymas vykdomas pagal šeimos ar kitų gydžiusių gydytojų rekomendacijas ir nustatymus. Tas pats yra ir su paliatyviaja pagalba. Mūsų skyriuje šiems ligoniams mes neatliekame planinių specialistų konsultacijų, kad būtų sutvarkyti dokumentai specialistams poreikiams nustatyti. Mes gydome esamus susirgimus bei tokius sveikatos būklės pablogėjimus, kai nereikalingas specialistų ištyrimas. Darbuotojų rūpesčiu, teisinga priežiūra palengviname jų būklę. Kartu tai – atokvėpis artimiesiems, kurie dažnai, turėdami sunkų ligonį namuose, priversti išeiti iš darbo, apriboti savo asmeninį ir visuomeninį gyvenimą.“

Slaugoje ne gulima, o gyvenama

Man prabilus, kad *Slaugoje* labai jauku, aplinka toli gražu neprimena ligoninės, o veikiau sanatoriją, gydytoja Vida šyposi: „Čia ir neturi būti panašu į ligoninę, nors režimas, medicininė įranga ir darbuotojų apranga kiek „suligoni-na“ bendrą vaizdą. Daugelis įpratę sakyti, kad guli *Slaugoje*, man artimesnis apibūdinimas, kad gyvena *Slaugoje*. Žinoma, daugelis mūsų pacientų daugiausia laiko praleidžia gulėdami, bet mes labai stengiamės sudaryti kuo palankesnes sąlygas pajudėti, užsiimti veiklomis, neatitrūkti nuo gyvenimo. Mūsų socialinė darbuotoja Kristina Kašinskienė prigalvoja įvairiausių pramogų: tai vaikučius, tai senjorus „Bočius“ ar dar kokį kolektyvą pakviečia, pasirūpina, kad visi norintieji galėtų dalyvauti koncerte, renginyje. Yra galimybė dalyvauti pamaldose. Noriu pasidžiaugti, kad kunigas Žydrius Kuzinas kasmet Velykų, Kalėdų laikotarpiu aplanko *Slaugos* gyventojus, niekada neatsisako atvykti ir individualiems pokalbiams. Tai labai sustiprina, moraliai palaiko išgyvenančius, dėl sveikatos pablogėjimo ar kitų priežasčių viltį praradusius žmones. Mes niekada neatsisakome prisidėti prie iniciatyvų. Štai, pavyzdžiui, pernai Druskininkų savivaldybės socialinių paslaugų centro darbuotojai pasiūlė pavaišinti mūsų pacientus pienui medumi. Dalyvaudami pilietinėje akcijoje socialiniai darbuotojai aplankė su „Sveikatos linkėjimais iš pienui pievos“ visus mūsų žmones ir įteikė po stiklainėlį pačių išvirto pienui žiedų medaus. Ir pacientams, ir mums buvo malonu.“

Skyriaus vedėjai užsiminus apie kunigą, socialinį darbuotoją, bendradarbiavimą, savaime iškilo klausimas, kaip tai padeda pacientams. Ponia Vida šyposi: „Juk dažnai pas mus atvyksta žmonės, neturintys artimųjų ar žmonių, galinčių juos pagloboti. Tad Kristina pasirūpina, kad jiems būtų laiku nupirkti vaistai, asmens higienos reikmenys ar koks mėgstamas skanėstas. Socialinė darbuotoja bendrauja su pacientais, su jų artimaisiais. Pataria dėl techninių pagalbos priemonių įsigijimo slaugai namuose (kokių dokumentų reikia, kur kreiptis ir pan.). Ji pasirūpina ir labdara: mūsų specialioje spintoje laikomi švarūs, tvarkingi vyriški ir moteriški apatiniai, naktiniai, vilnonės kojinės ir kiti daiktai, kurių kartais žmonės, atvykstantys į *Slaugą*, neturi ar pritrūksta. Bet svarbiausias tikslas ir uždavinys tiek socialinio darbuotojo, tiek mūsų visų – motyvuoti pacientus nepasiduoti, padėti jiems atgauti ne tik fizines jėgas, bet ir moraliai palaikyti, įkvėpti savivertės ir paskatinti savarankiškumui, savęs priėmimui pasikeitusiomis sąlygomis.“

Atsisveikinus su tomis šviesiomis moterimis – Rama, Zita ir Vida – ausyse dar ilgai skambėjo „*Slaugoje* ne gulima, o gyvenama“. (Nuotraukas žr. p. 19.)